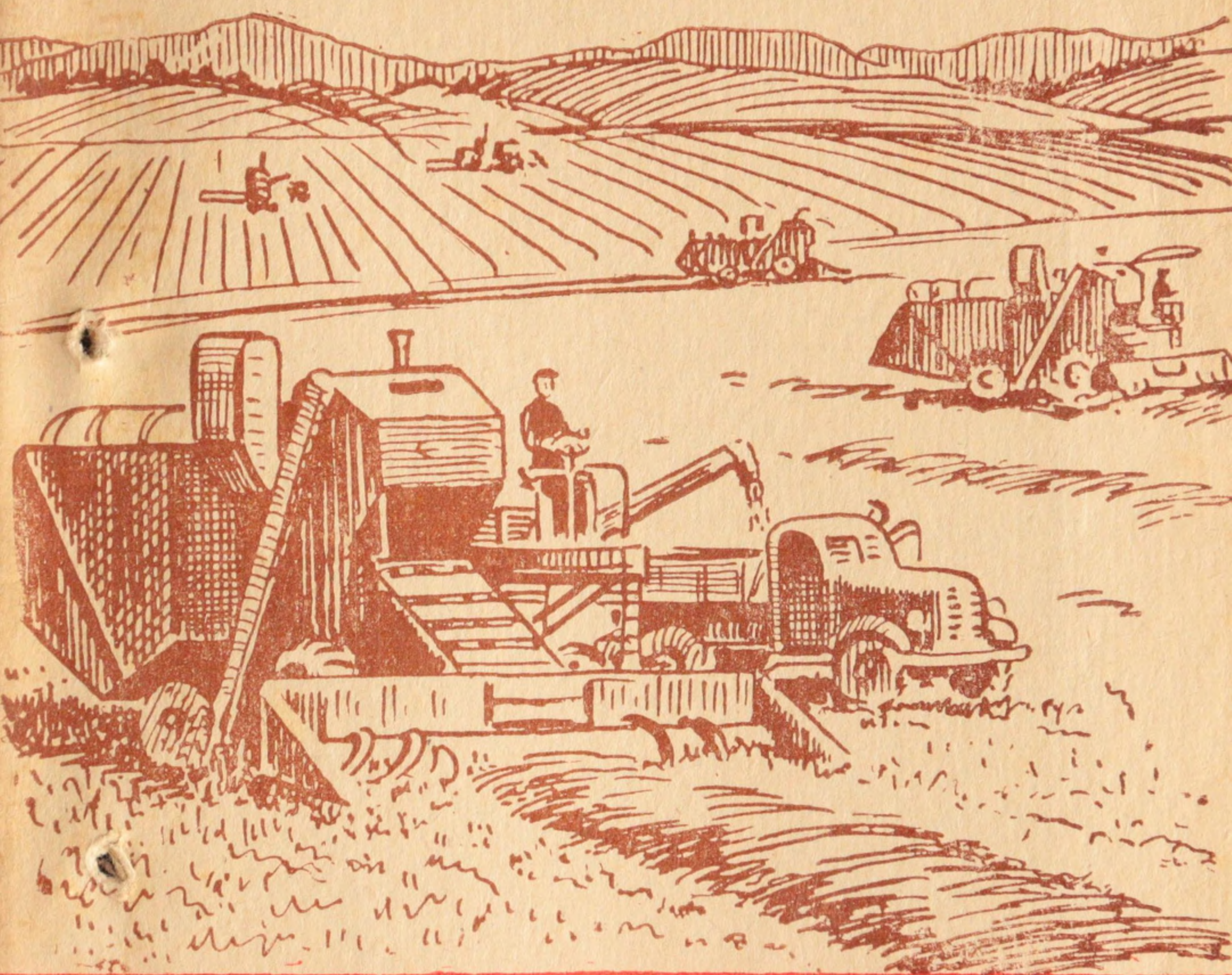

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ № 9

Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

9 №
сентябрь
1973 j.

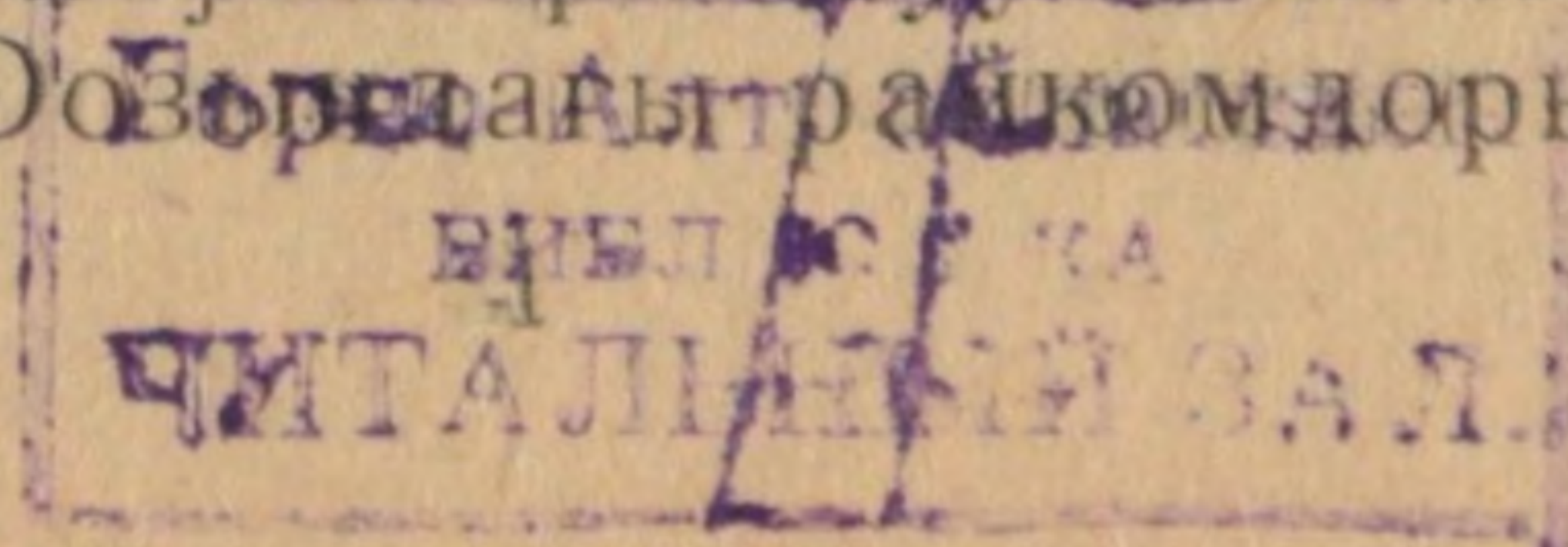
КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла
агитация бөлүги

ПАРТКОМДОРДЫН ИЖИН ЖАРАНДЫРАР

Сентябрь айда партийный организацияларда отчет-
тор ло выборлор башталар. Бу кампания коммунист-
тердин жүрүминде жаан учурлу политический керек бо-
луп жат. Отчеттор ло выборлор бистин областьтын иш-
күчиле жаткандары партиянын XXIV съездинин,
КПСС-тин Төс Комитединин майский ле декабрьский
(1972 j.) Пленумдарынын жөптөрүн, бешжылдыктын
үчинчи жылына алган молжуларды жүрүмде бүдүрери учун
иштеп турган айалгада өдөр. Быыл анайда ок район-
ный, городской, областной партийный конферен-
циялар өдөр. Калганчы отчеттордын ла выборлордын
кийинде өткөн жыл партийный организациялардын
башкараачы ла төзөмөлдү учуры бийиктегениле, комму-
нисттердин эрчими тынганыла аныланып жат.

Пленумдарда, парткомдордын жуундарында ла бю-
ролордо жарадылган жөптөр промышленный ла журтхо-
зяйственный производствонун эффективнозын ошон ары
көдүрерине, албатыхозяйственный пландарды жөңүлү
бүдүрерине ууландырылган.

Партиянын бастыра райкомдорынын ла горкомы-
нын пленумдарында КПСС-тин Төс Комитединин пар-
тийный документтер солыырыла колбулу майский
(1972 j.) Пленумынын жөптөри шүүжилген. Партиянын
Улагандагы ла Кан-Оозордасы райкомдоры «Колхозтор-

дын ла совхозтордын производственный өзүминде специалисттердин учурын бийиктедери жанынан партиянын Алтайский крайкомынын ижи керегинде» деп КПСС-тин Төс Комитединин жөбин шүүжип көргөндөр, арткан райкомдор десе бу жөп аайынча бойлорына бүдүрер иштер темдекеп алгандар.

Л. И. Брежневтин «СССР-дин 50 жылдыгы керегинде» деп доклады аайынча албаты ортодо идейно-политический ишти оного ары жарандыларында ла ишкүчиле жаткандарды интернациональный воспитывать эдеринде партийный организациялардын задачалары деп суракты партиянын горкомынын ла бастыра райкомдорынын партактивтери шүүшкендер.

Партиянын Ондойдогы ла Маймадагы райкомдоры кадрлар ла коммунисттер бойлорынын ижине каруулу болор күүн-табын көдүрери ле государственный дисциплинаны оного ары тыгыдары керегинде, Кан-Оозындагы ла Кош-Агаштагы райкомдоры албаты-жонды культурно-бытовой жанынан жеткилдеери керегинде сурактарды шүүжеле, чокум-жарт жөп чыгаргандар. Партиянын Улагандагы райкомынын бюросында хозяйственный администрациянын ижин шинжүлөөри аайынча «Улаганский» совхозтын парторганизациясынын башкараачы ижи деп суракты, КПСС-тин Ондойдогы райкомы — Карл Маркстын адыла адалган колхозтын парторганизациясы партийный жуундарды канайда бетеп өткүрип турганы керегинде ле «Купчегеньский» совхозтын парткомы улусты партияга алып, жийт коммунисттерди канайда тазыктырып турганы керегинде, партиянын Маймадагы райкомы — КПСС-тин Төс Комитединин майский (1972 ж.) Пленумынын жөби аайынча производство ло общественный жадын-жүрүмде коммунисттердин учурын бийиктедери жанынан «Веселый» рудниктин парторганизациясынын ижи керегинде ле оного до өскө сурактарды шүүшкендер.

Партиянын горкомы ла райкомдоры ишкүчиле жат-

кандардын Советтеринин, комсомолдын, профсоюз-
тын, албаты шинжүнийн ле онон до өскө общественный
организациялардын ижин улам ла шүүжип жадылар.
Темдектеп айтса, КПСС-тин Кош-Агаштагы райкомы
райисполком жербойынын Советтеринин депутаттарыла
канайда иштеп турганы керегинде, партиянын Майма-
дагы райкомы — Кызыл-Өзөкский журтсоветтин ижи ке-
регинде, Ондойдын — Хабаровский журтсоветтин ижи ке-
регинде, партиянын Кан-Оозындагы, Ондойдогы,
Шебалиндеги райкомдоры — журт хозяйстводогы ишчи-
лердин профсоюзтарынын райкомынын ижи керегинде,
КПСС-тин Маймадагы райкомы — албаты шинжүнийн
ижи керегинде, партиянын Улаган ла Кош-Агаштагы
райкомдоры — ВЛКСМ-нин райкомдорынын ижи кере-
гинде сурактарды шүүшкендер.

Партиянын кезик райкомдоры (Турачактагы, Майма-
дагы, Кош-Агаштагы) башкараачы ишчилердин, специ-
алисттердин ижинин отчетторын уккандар.

«1972—1973 жылдын кыжында малдан алар продук-
циянын кемин бийиктедип, государственного табыштыра-
рын жеткилдеери учун мал ижинде тургандардын Бас-
тырасоюзный социалистический мөрөйин элбедери ке-
регинде» деп, КПСС-тин Төс Комитеди, СССР-дин
Министрлеринин Соведи ле ВЦСПС чыгарган јөби
майынча партиянын Ондойдогы райкомы «Еловский»
совхозтын парткомынын ла башкараачыларынын от-
чедын, Улаганнын райкомы, — Ждановтын адыла
адалган колхозтын партбюрозынын ла правлениезинин
отчедын, Кош-Агаштагы — «Кызыл Мааны» колхозтын
партбюрозынын ла правлениеинин отчедын, Шебалинде-
ги — «Шебалинский» совхозтын парткомынын отчедын
уккандар.

Парткомдор партийный активти тартып алып, пле-
нумдарда, бюролордо шүүжетен сурактарды јакшы бе-
летеп, чокум јөп јарадып турулар. Андый јөп улустын
ижинде башкарынатан программа боло берет.

Парткомдордын јакшы ижи керегинде айдып тура, бар једикпестерди ајарузы јок артырарга болбос. Партиянын кезик райкомдоры организационно-партийный иштин тӱс-учурлу сурактарын шӱӱшпей, партиянын јабыстай турган звеноларына керектӱ ајару салбай, производство олордын баштанкайын бийиктедерине јӱмӱлтӱзин јеткилинче јетирбей турулар.

Отчетный ӱйдин туркунына партиянын Ондойдогы ла Кӱксуу-Оозындагы райкомдоры цеховой парторганизациялардын ижинин, Улаганнын, Турачактын, Кӱксуу-Оозынын райкомдоры партийный группалардын ижинин ле качылардын, партгруппортордын отчетторын укпагандар, олордын ижинин ченемелин таркатпагандар.

Партиянын Шебалиндеги, Кан-Оозындагы, Улагандагы ла Кӱксуу-Оозындагы райкомдоры јуртхозяйственный производствонин келер ӱйдӱги ӱзӱми керегинде ле бешјылдыктын планы тургуза ӱйдӱ канайда бӱдӱп турганы керегинде сурактарды шӱӱшпеген.

Партийный комитеттер промышленный предприятие-лердин ижин база јакшы шиндеп кӱргӱлебей јат. Шебалиндеги, Кан-Оозындагы, Улагандагы, Кош-Агаштагы, Ондойдогы парткомдор промышленностьтын, строительствонин, связьтын сурактарын шӱӱжӱге тургуспагандар. Горком коммунальный хозяйствонин, транспорттын, связьтын сурактарына јеткил ајару ӱтпеген.

Партиянын горкомы ла кезик райкомдоры иштеги ле производственный дисциплинаны, социалистический законностьты тындыдар, общественный ӱжилерди бузарыла, аракы ичишле, алкоголизмле тартыжары јанынан темдектелген ишти јаантайын кату шинжӱде тутпай јадылар.

Партиянын горкомы ла райкомдоры промышленный предприятие-лердин, колхозтордын ла совхозтордын баштамы партийный организацияларынын ижин јакшы шинжӱлебей турганынан улам, бир кезек баштамы ла

цеховой парторганизациялар бойларынын коллективин башкарап јозокты көргүспей, јуундарды бойынын ойинде өткүрбей, партияга улус алып, рядтарын өскүретен ишти коомой тӱзӱгӱн. Андый једикпестер Улаган аймактын «Советский Алтай», Турачак аймактын «Дмитриевский» совхозторынын, Ондой аймактын Карл Маркстын адыла адалган, Кан-Оозы аймактын Лениннин адыла адалган колхозторынын парткомдорында бар. Мындагы парткомдор цеховой парторганизациялардын качыларына болужын коомой јетирип турганынан улам, кезик парторганизациялар партийный јуундарды, бюронын заседаниелерин эки-ӱч айдан өткүрбей, качылардын ижинин отчедын укпай јат.

Сентябрь айда баштамы партийный организацияларда отчеттор ло выборлор башталар. Бу јуундарда јаан ајаруны партийный организациянын ижин ончо јанынан чокумдап, коммунисттердин производствогы ла общественный јӱрӱмдеги эрчимин ле баштанкай учурын кӱдӱрерине, иштеги једикпестерди коскорып, олор неден улам болгонын шиндеерине јетирер керек.

Партиянын райкомдоры ла горкомы парторганизациялардын качыларына отчетно-выборный јуундарды бийик идейно-политический кеминде өткүрерге керектӱ болужын јетирер учурлу.

АШ ЈУУНАДАРЫ — ЈААН УЧУРЛУ ЗАДАЧА

Горно-Алтайский автономный областынын кырачыларынын јаан учурлу ла каруулу ижи башталып јат. Олор өлөң ижин көндүктиргениле, кыралаган силосный культуралар јуунадарыла коштой, мажакту аш јуунадарын көндүктирип ийдилер. Быјыл күскиде областынын колхозторына ла совхозторына 56 мун гектардан ажыра аш ла ашбобовый культуралар јуунадар, эзендеги түжүмге 46,6 мун гектар солок сүрер керек болуп туру. Көп саба хозяйстволордо аш јакшы бүткен. Темдектезе, ченемел көргүзер Горно-Алтайский станциянын кырачылары бу күндерде кажы ла гектардан 16, 3 центнерден аш јуунадып јат. Алтыгы-Оймондогы ла Эјигандагы совхозтордын кажы ла гектардан јуунаткан ажы 13,9 — 14,0 центнерден болуп туру, Ийиндеги де совхозто аш јакшы бүткен. Өскө дө хозяйстволордо түжүм арбынду болоры билдирет.

Аш јуунадарын түрген ле јылыту јок өткүрген тужунда колхозтор ло совхозтор быјыл 1974 јылга јеткил үрен уруп алар, малга азырал эдип арбынду аш беле теер аргалу болор. Хозяйстволордын пландарыла болзо, быјыл 31,5 мун гектар ашты курлап кезерин ле јуунадып согорын эки башка эп-сүмеле јуунадар, 25,3 мун гектар ашты комбайндарла көндүре јуунадар учурлу.

Колхозтордо ло совхозтордо быјылгы түжүмди јуунадарында аш јуунадып согор 385 комбайн ла аш курлап кезер 129 жатка иштеер. Специалисттердин тургускан расчедала болзо, ишти кажы ла агрегат күндүк нормазын кыйалта јок бүдүргедий эдип төзөзсө, мажакту ашты бастыразын 20 күнге јуунадып салар аргалу.

Түжүмди түргөн ле бийик чыгдыйлу жуунадарынын төс аргалары ишти јакшы төзөөри ле башкарары, технический јеткилдешти јарандыраы болуп јат. Озочыл хозяйстволордын ченемелдеринен көргөндө, ишти отрядный эп-сүмеле төзөгөни эн јаан туза берип јат. Бу эп-сүмөни тузаланып турган хозяйстволор бастыра комбайндарды бир отрядтын колына берип јат. Олор јербойынын айалгазынан көрө бир отрядка 4—10 комбайннан берип јат. Андый отрядка кош тартатан машиналар, тракторный тележкалар ла технический јеткилдештин бригадазы база берилип јат.

Отрядтын иштейтен јерлерин агылап бергениле коштой, агрегаттардын бир јерден бир јерге көчөтсөнинин јолын (маршрудын) агылап јат, анда ок кажы јердин ажын качан жуунадып баштайтанын ла божодотонун чокумдап јат. Отрядный эп-сүмеле иштеген јерлерде автомашиналар калас туратаны астап, комбайндардан идиргендерге аш тартары јылгыр болуп туру. Комбайндардын технический јеткилдежин јарандырганы иштин арбынын тын көдүрер айалга төзөйт, аш жуунадатан ой кыскарат, иштин чыгдыйын шиндеери эптү болот.

Ажын жуунадатан јерди ажындыра белетеер керек. Бу ишти баштаарынан 5—6 күн озо кыралардын кырын косилкала чаап койор, комбайннын өдөтөн јолын темдектеп, ишти кыранын кажы јанынан баштайтанын ла аш тартар автомашиналардын өдөтөн јолдорын темдектеп койор керек.

Быыл кыралаган аштын көп сабазынын сабы узун, кезиги јыгылып калган (анчадала сула), онызы аш жуунадар ишти уурладып туру. Андый кыралардын ажын жуунадарын түргөндедер эбин табар керек, онон сскс јаан јылыйтулар да болордон айабас. Онын учун хозяйстволордо комбайндарды узун саламду ла јыгылган аш жуунадарына келиштире јазап алар керек. Андый жалдарды хозяйстволордын бойында эдип алар арга

бар, эмезе «Јуртхозтехниканын» магазининен садып аларга јараар.

Ашты арутаарын түрген ле бийик чыгдыйлу өткүргени — ашты үребей чеберлеп алар төс аргалардын бирүзи. Чөп өлөңи койу өскөн кыраларды комбайнла көндүрө јуунадып согор тужунда аш сүрекей чыкту болуп турат. Андый ашты түрген јуунатпаза, ол изип үрелип калар. Онын учун кажы ла идиргенде ишти экелген аштын бастыразын бүгүн ле арутап койор эдип төзөгөн сүрекей тузалу болор. Андый арга јок болзо, идиргенге экелген ашты, јаан ла болзо, бир ле кондырала, арутаарын төзсөр керек. Экинчи конгонынан ары ашты арутабаза, онын изири башталар.

Ашты јуунатканыла коштой, кыралардан саламды јайладып, обоолоорын төзөөр лө өткүрер керек. Өткөн јылдарда саламды јуурын ла обоолоорын тутаткан ла јаан керексиген јерлерде саламнан 25—30 проценттен ажыра јылытулар болгон. Ол 25000 центнер азырал единицага бодолып туру. Саламды обоолойтон аңылу механизированный звенолор төзөөр керек. Ашты көп өскүрген хозяйстволордо андый звенолорды көп төзөп иштедерге келижер. Кажы ла звеного тракторный волокуша, «СШР-0,5» маркалу стогомет эмезе пресс-подборщик берер.

Ажын ла саламын јайлаткан кыраны солоктоп сүрерин јеткилдеери — јаан учурлу иш. Ненин учун дезе, ол 1974 јылда бийик түжүм аларына јаан јөмөлтө эдер. Онын учун солок сүрерине берилген техниканы өскө ишке айрып алатан кылыктарды чек токтодор керек.

1973 јылдын түжүмин јуунадары јанынан КПСС-тин Төс Комитединин ле СССР-дин Министрлеринин Совединин аңылу јөбин бүдүрери кажы ла кырачынын, специалисттин ле башкараачы ишчилердин каруулу кереги болуп јат.

К. КУЛИКОВ.

ГОСУДАРСТВОВОГО СҮТ САДАРЫНЫН КЕМИН БИЙИКТЕДЕР

Областын журт хозайствозынын ишчилери 1973 жылда госуларствого арбынду ла бийик чыгдыйлу сүт садарга молжонгондор. Тогузынчы бешжылдыктын үчинчи жылында молжу аайынча госуларствого 43000 тонна сүт табыштырылар, эмезе 1972 жылдагызынан 10 мун центнерге көп. Кажы ла саар уйдан 1972 жылда 1877 кг сүт саап-алган болзо, быжыл 1900 кг саап алар керек.

Өткөн жети айдын итогторын көргөндө, кезик аймактар, хозайстволор сүт учун тартыжуны эрчимдү өткүрип тургандары көрүнөт. Область ичинде жети айдын туркунына 24832 тонна сүт табыштырылган, эмезе жылдык план 58 процентке бүткен. Саар уйлардын тоозы былтыргы жылдагызынан 778 тынга көптөгөн.

Сүттин планын бүдүреринде областын аймактарынын ортозында жакшы једимдерге Көксуу-Оозы аймак једип алган. Саап турган уйларды эртелеп жакшы одорлу тайгаларга чыгарып кабырганынан улам аймактын совхозторы былтыргы жылдагызына көрө 4175 центнерге көп сүт садып, жылдык планын жети айдын туркунына 57,6 процентке бүдүргөн. Мында саар уйлардын тоозын көптөдөрине база јаан ажару эдилет. Онын учун саар уйлардын тоозы бир жылдын туркунына 170 тынга көптөгөн. Эмди аймактын хозайстволоры кажы ла саар уйдан күнине орто тооло 8,4 кг сүт алып јат. Анайда ок Кан-Оозы аймак жылдык планын 67 процентке бүдүрөле, былтыргы жылдагызына көрө 442 центнерге көп сүт саткан.

Колхозтор ло совхозтор ортодо бийик једимдерге Эјигандагы, Қарымдагы, Абайдагы совхозтор ло Кан-

Оозы аймакта «Путь к коммунизму» колхоз једип алган. Сүттин планын ла алган молјуларын эрчимдү бүдүрип турганыла коштой бу колхозтор ло совхозтор чындыйы јакшы ла койу сүт табыштырып турулар. Темдектеп айтса, область ичинде июль айда табыштырган сүттин 85,3 проценти кислотнозы аайынча 17—18 градусту болгон, онын учун хозяйстволорго планга үзеери 35130 салковой акча төлөлгөн. Сүттин кирлүзи аайынча 84 проценти экинчи группала табыштырылган. Аймактардын, колхозтордын ла совхозтордын сүттин планын ажыра бүдүрип турганын јазап шиндеп көргөндө, аймактардын ишчилери, колхозтордын ла совхозтордын башкараачылары ла специалисттери бу суракка јаан ајару салганы билдирип јат.

Је бу өрөги айдылган једимдерле коштой государствого сүт садары јанынан иште јаан тутактар барын темдектеер керек. Бүгүн областьтын кезик аймактары, колхозторы ла совхозторы государствого садатан сүттин планын јетире бүдүргилеп болбой турулар. Јети айдын итогторын алып көрөр болзо, Шебалин, Турачак аймактар бойлорынын алдында турган задачаларын бүдүрип болбогондор. Былтыргы јылдагы бу ок їйдин туркунына једип алган једимдерге түндештирзе, быјыл Шебалин аймактын совхозторы сүтти 5231, Турачак аймактын 2144, Майма аймактын 2130 центнерге ас табыштырган. Сүт табыштырары јанынан Турачак аймакта Дмитриевкадагы совхоз, Турачактагы совхоз, Шебалин аймакта Чаргыдагы совхоз анчадала тын сондоп турулар.

Бу једикпестерден улам бистин область быјыл јети айдын туркунына сүтти государствого былтыргы јылдын бу ок їйиндегизинен 6097 центнерге ас берген, эме-зе кажы ла уйдан 60 кг сүт јетире алынбаган.

Сүттин чындыйына онду ајару этпей тургандарынын керегинде сүт кирлү ле ачкыл болуп турган учун јангыс ла июль айда 913 центнерди заводтор хозяйстволорго ойто јандырган.

Сүт учун тартыжуда онын койузын бийиктедери база бир сүрекей јаан задача болуп јат. Областьта эмди табыштырып турган сүттин койузы стандарт аайынча 3,9 процент болордын ордына јүк ле 3,79 процент болуп јат. Онын учун јангыс ла июль айда областьтын колхозторы ла совхозторы 6564 центнер сүт јылыйткан. Сүттин койузынын стандартынан бийик чындыйлу продукцияны јүк ле 4 хозяйство табыштырган. Олордын табыштырган сүдинин койузы 4 проценттен ажып турган.

Кезик колхозтор ло совхозтор планы бүтпей де турган болзо, је сүтти хозяйствонун ичбойындагы керектерине көп чыгымдап јат. Темдектезе, область ичинде бастыра саап алган сүттин государственого садылган үлүзи 84 процент болгон болзо, Турачак аймакта 77, Шебалин аймакта 82 процент болгон. Айдарда, бу аймактардын хозяйственный башкараачылары ла специалисттери сүтти ичбойындагы керектерине чыгымдаарын астадарына бир де ајару салбай, јаш бозулар азыраарына искусственный эп-сүмеле эткен сүт ле онон до өскө азыралдар белетебей тургандары билдирет.

Государственного сүт садары јанынан иште јаан једикпестердин төс шылтактарынын бирүзи колхозтордын ла совхозтордын башкараачы ишчилери ле специалисттери бу суракка онду ајару салбай турганында болуп јат. Ыраак тайгада јаткан уй саачылар ла малчылар ортодо төзөмөлдү ле јартамалду иштер јабыс кеминде өткүрилет. Фермалар, малчылар, уй саачылар ортодо социалистический мөрөй калай төзсөлгөнине, мөрөйдин итоторын бойынын өйинде көрсөрин ле оны элбеде јарлаарын кичеебей турганынан улам улустын кичеемели ле иштин арбыны база јабызап јат.

Эмди јылдын учына јетире арткан беш айга 1973 јылга алынган молјуларын бүдүрерге областьтын колхозторына ла совхозторына государственого 18167 тонна сүт табыштырар керек.

Кезик аймактардагы ла хозяйстволордогы айалгаларды шиндеп көргөндө, жылдык пландарды бүдүрери мынан ары коркушту уур айалгаларда болоры билдирет. Онын учун кажы ла совхозто, колхозто, фермада арбынду ла бийик чындыйлу сүт саап табыштырары учун тартыжунын эрчимин кезем тыгыдар керек.

Колхозтордын ла совхозтордын партийный организацияларынын алдында турган каруулу задачаларынын бирүзи уй саачылардын ла малчылардын ортодо төзөмөл лө жартамал иштерди кезем жарандырары, бастыра аргаларды арбынду ла бийик чындыйлу сүт саап аларына көдүрери болуп јат. Анчадала фермалар, уй саачылар ла малчылар ортодо социалистический мөрөйдинг тебүзин тыгыдып, озочыл ченемелди элбеде таркадар, моральный ла материальный јилбүлердинг ээжилерин билгир тузаланар керек.

В. КУДАЧИНОВ.

СТРОИТЕЛЬНЫЙ ИШТЕРДИН ТЕБҮЗИН ТЫҢЫДАР

КПСС-тин декабрьский (1972 j.) Пленумынын jöбин бөдүрүп, областьтын строительный организациялары быjылгы жылдын планына бөдүрө тудуп, табыштыратан көп объекттер кийдиргендер. Бу планга 5—6 ла оног до көп жылдардын туркунына jетире тудулбаган объекттер кирген. Жаңыс ла «Горно-Алтайсксельстрой» тресттин планы аайынча быjыл 31 мун квадратный метр улус jа-дар туралар, 690 үренчиктер үренетен 2 школ, jылына 500-тенг ас эмес ремонт эдетен 4 машинно-тракторный мастерской, 12200 тын кой туратан кажаандар, басты-разы 110 объект jетире тудулып, табыштырылар учурлу.

Мындый jaан планы бөдүрерге ончо строительдер-ге сүрекей тыгыда иштеерге келижип jат. Темдектелген объекттерди jетире тударын түргендедери ле бу объект-терде ишти төзөjрин жарандыраы jанынан тресттин парткомы, тресттин бөлүктөринин партийный организа-циялары jaан иш өткүрген. Горно-Алтайский ле Катун-ский СМУ-ларда, Чуйский хозрасчетный участокто, 190-ПМК-да өткөн ачык партийный juундарда быjыл божодып табыштыратан объекттерди бойынын jйинде jетире тударын jеткилдеери jанынан көп иштер өткүрери кере-гинде чокум jөптөр jарадылган.

Онын шылтузында трест быjыл jети айдын турку-нына капитальный вложениелерди тузаланар планын бөдүрүп салган. Улус jадар тураларды тудуп божодор, jурт jерлерде кажаандар ла складтар тудар план-jакыл-талар база бөткен.

Je андый да болзо, план-jакылтанын эн jaан учурлу бөлүги — объекттерди божодо тудуп табыштыраы —

бүтпеген: 38 типовой объекттен жүк ле 29 объект табыштырылган.

План бүтпей турганынын төс шылтагы строительный ишмекчилердин, ижин коомой төзөгөнинде, строителидерди материалдарла, механизмдерле тутакту жеткилдеп турганында деп айдар керек. Тресттин бастыра бөлүктөринде иштеп турган 2 мунга жуук ишмекчилерден баштапкы жарымжылдыкта 295 кижин иштеер нормазын бүдүрбеген, 595 кижин прогулдар эткен, 800-ке шыдар улус иштеген чыккан, олардын ордына дезе өскө улус ишке кирген. Жаңыс ла иштеер өйди калас өткүргенинен улам жарым жылдын туркунына 92,5 мун салковойго турар строительно-монтажный иштер эдилбеген. Ол ок өйдө тресттин бөлүктөринин башкараачылары, профсоюзный организацияларла жөптөжип, строителидерди энирде ле амыраар күндерде иштедип, артыкту жал акча чыгымдап турулар. Онон улам ла ишти коомой төзөгөнинен, жаман, жектү бүдүрген иштерди такып эткенинен улам ишжал иштин арбынынан орто тооло 6 процентке озологон, ишжалдын фонды дезе 111 мун салковойго артык чыгымдалган. Ол ок өйдө жарым жылдын туркунына кажы ла ишмекчинин иштеген ижин (выработказы) пландалганынан 2 процентке жабыс болгон.

Трест ле онын бөлүктери божодо тудуп табыштыратан объектерге ажару этпей, ижин ле жалы көп иштерди озолодо бүдүрерге албадангылап турганын эш немеге жарабас кылык деп айдар керек. Темдектезе, Горно-Алтайск городто печаттын туразын быжыл божодып, табыштырар керек болгон, трест дезе оны чек «ундып» салган, Кан-Оозында больницыны тудары иштеер улус жедишпей турганынан улам чек жылбай жат, быжыл табыштырарга пландалбаган Ак-Жалаңайдагы клубты тударында дезе 34 кижилү студенческий отряд иштеп жат. Кан-Оозы аймакта Јодралу јуртта общежитиени, Ондойдо связьтын туразын тудуп божодоры үзүлөр чочы-

дуда. Көксуу-Оозында райисполкомнын туразын, Жабаганда мылча ла МТМ-ди, Акташта 12 квартиралу тураны ла өскө дө көп объекттерди божодо тудар иштер сүрекей уйан өдүп јат.

Объекттерди тудуп божодоло, табыштырары улам ла үзүлип јат. Кезик объекттерди тудары норма аайынча 6—12 айдын ордына 5—7 ле оног до көп јылдарга улалат. Онойып узак туткан объекттерди табыштырар тушта көп тутактар ла једикпестер бары, туралардын јанын арутап јазаарына чек кичеемел эдилбегени јарталат.

Строительный объекттерди божодо тудуп табыштырарын көп учуралдарда субподрядный организациялар тудуп јат. Темдектезе, 205-ПМК монтажный иштерди улам ла оройтып бүдүрип турган учун, кезикте отделочный иштерди монтажный иштерден озо эдерге келижет. Оног улам көп учуралдарда монтаж эдерде, шыбантыны ла јайып салган полды кодорорго, јартап айтса, база ла артыкту иш эдерге, үзеери акча чыгымдаарга келижет.

Божодо тудулып јаткан объекттерди бойынын өйинде табыштырары заказчиктердин ижинен база камаанду. Је кезикте заказчиктер строительдерди бойынын өйинде акчала, проектно-сметный документацияла, керектү јазалдарла јеткилдебей турулар.

КПСС-тин обкомынын бюросы 1973 ј. 7 августта «Горно-Алтайксельстройдын» парткомы коллективин 1973 јылдын планын бүдүрерине көдүрери јанынан канайда иштеп турганын шүўжип көрөлө, тресттин парткомы ла онын башкараачылары быјыл божодо тудатан объекттерде иштерди түргендедерине ле иштин чындынын бийиктедерине јеткил ајару этпей тургандарын темдектеген. Бюронын јөбинде бу иште бар једикпестерди јоголторы јанынан чокум шүўлтелер айдылган. КПСС-тин горкомы, райкомдоры капитальный строителствоны күнүн сайын шинжүде тудуп, строительдер-

ге јаан некелтелер эдип, олардын ижиндеги бар тутактарды тургуза ла јоголтор учурлу деп, обкомнын бю-розынын јобинде айдылган.

1974 жылда областта капитальный строительство чик јок элбеер. Јаңыс ла «Горно-Алтайсксельстрой» трест аайынча капитальный вложениелер 1,5—2 млн. салко-войго көптөөр. Областта колхозтордо ло совхозтордо телефон өткүретен «Связьстрой-6» трест көп иштер бү-дүрер. Јурт јерлерде, анчадала Майма ла Шебалин ай-мактарда государственный линиялардан колхозторго ло совхозторго электричество өткүрери чик јок элбеер, государственный ла республиканский учурлу јолдорды жаңыртып жазаары тыгыыр.

Партийный, советский органдардын башкарганыла, общественный организациялардын күнүн сайын јети-рип турган болужыла строительный организациялар бу жаан пландарды јенүлү бүдүрер аргалу.

Ю. БОРОДУЛИН.

МАЙМА КУУЧЫНДАП ТУРУ

«Јакшылар ба, күндүлү најылар! «Знамя коммунизма» деп радиогазеттиң очередной номерин угугар. Бүгүңги номерде...»

Маймадагы радиоберилтениң ишчилери куучынды шак анайда баштайт. Майманың радиогазеди 1961 жылдан бери иштеп јат. 1965 жылдан бери берилтени связьтиң узелиниң радиоорганизаторы Жданов Илья Григорьевич белетеп јат. КПСС-тиң райкомы оны редактор эдип јөптөгөн. Редколлегияныың штатный эмес члендери болуп партияныың ла комсомолдыың райкомдорыныың, аймакисполкомныың культура бөлүгиниң ишчилери, јурт хозяйствоныың ла промышленный производствоныың специалисттери иштеп турулар.

Редколлегияныың члендери јаантайын јуулып, өткөн берилтелер кандый болгоныың шүүжип, кандый материалдар јууп јарлаза јакшы болорын куучындашкылайт.

Радиогазеттиң редакторы бир кварталдыың туркунына өткүретен берилтелердиң тематический планын тургузып јат. Ол планы КПСС-тиң райкомыныың пропаганда ла агитация бөлүгиниң заведующийи эмезе КПСС-тиң райкомыныың качызы көрүп ле јөптөп јат. Тургускан пландар башка-башка бөлүктерлү болот. Баштапкы бөлүк — информациялар ла аймактыың солундары. Радиогазет качан да болзо бу бөлүктен башталат. Бу берилтеде төс сурактар мындый: мөрөйдиң дневниги, XXIV съездиң јөптөри — јүрүмде, бешјылдыкты — өйинен озо, озочылдардыың једимдери, јаландардан ла турлулардан келген јетирүлер, јурт јерлердиң солундары ла ағылу јетирүлер.

Берилтелерде общественно-политический тема аай-ынча көп куучындар болот. Мында көп сөс коммунисттер, производствонун озочылдары ла өскө дө жакшы улус керегинде айдылат. Бойынын каруулу керегин ак-чек бүдүрип турган улус керегинде куучындар, корреспонденциялар ла журамалдар берилет. Партийный, комсомольский ле өскө дө организациялардын ижи керегинде куучындарга, партиянын райкомынын пленумдарында, аймакный Советтин сессияларында шүүшкен сурактарга, кадрлардын политический ле экономический үредүзи ле өскө дө сурактарга жаан аяру эдилет.

Журт хозяйствого ло промышленный предприятие-лерге учурлаган берилтелерде једимдерди көргүскениле коштой коллективтерде болуп турган једикпестерди ле јастыраларды критикалап, оморды јоголтор ло түзедер јолдорды айдып јат. Жаан аяру анчадала социалистический мөрөйгө лө онын итогын текши јарлаарына эдил-лип јат.

Ченемел көргүзер Горно-Алтайский станциянын производственный ченемел өткүрер хозяйствозынын Алгаирдеги отделениезинин коллективи сүттин ле эттин пландарын бүдүрери јанынан мөрөйлөжөр деп баштап-кай эдер тужунда радиогазет «Коллектив молјузын бүдүрип јат» деген рубрикала жаан берилте эткен. Анда Алгаирде социалистический мөрөй канайда тзззлгони, коллективтин кажы ла ишчизи, малчызы, механизаторы анылу молју алганы керегинде чокумдап айдылган. Алгаирдеги отделениенин улузынын мөрөйинин итогын көргони керегинде јетирүни радиоло айтканыла коштой, конторада көргүзүлү доского илип, текши јуундарда јарлап тургандар. Оныла коштой эки совхозтын мөрөйи деген берилтеде Чойдогы ла Кызыл-Өзөктөги совхозтордын мөрөйи керегинде јакшынак берилтелер болгон.

Аймактын ишкүчиле јаткандарынын алдында турган задачалары керегинде радиогазет көп куучындайт. Тем-дектезе, аймактын хозяйстволорында бозулар кичеери

жанынан уур айалгалар боло берерде, радиоорганизатор журт хозайствонунг специалисттерининг, , производствонунг озочылдарынын куучындарын жарлаган. Бозу азыраачы, Социалистический Иштин Геройы Напалкова Анна Григорьевна бозу азыраары жанынан бойынын ченемели керегинде куучындаган. Ченемел коргузер Горно-Алтайский станциянын хозайствозынын бозу азыраачызы нок. Дымова бозуларды коротпой кичеери жанынан радио ажыра куучындаганы база тузалу болгон.

Былыр госуларството сют садар планды будурери чочыдулу айалгада боло берерде, «Коп сют учун» деген рубрика аайынча берилте тозолгон. Бу берилтеде жаан ажару уй саачылардын ла уй кабыраачылардын озочылдарынын ченемелдерин таркадарына эдилген. Бу берилтеде уй кабыраачылардын озочылдары Колокольников ло Черешнев, ченемел коргузер Горно-Алтайский станциянын уй саачылары Жданова Екатерина Константиновна ла Шульга Агафья Кузьмовна, Чойдогы совхозтын уй саачызы Торлопова Люда ла окко до озочылдар турушкандар. Олордон жозок алынган малчылар сюттин жылдык планын былыр ажыра будургендер.

Эки жыл мынан озо аймактын кезик хозайстволорында техниканы тузаланарында жаан жедикпестер болгон. Радиогазет ажыра озочыл механизаторлор коп куучындагандар. Ченемел коргузер Горно-Алтайский станциянын пресс-подборщикле торт жыл иштеген механизаторы Турсунов Санд, механизаторлордын областной маргаанынын женучилерининг бирүзи Шестаков Василий, РСФСР-дин заслуженный механизаторы Зяблицкий Михаил Тимофеевич ле окко до механизаторлор бойлорынын ченемелдери керегинде радио ажыра куучындагандар. Быыл аймактын бастыра хозайстволорында техниканы тузаланары чек жаранган. Механизаторлор техниканын жаан ийделүзин жарт билип алгандар.

Радиогазеттин ижинде коп улус туружып турганын бис жакшынак керек деп коруп турус. Радиогазетте жа-

ныс ла дикторлор куучындап турган эмес, анайда ок көп улустын үндери угулып јат. Радиогазет репортажтарды, интервьюларды ла куучындарды көп берип јат. И. Г. Жданов фермаларга, турлуларга ла звенолорго бойы жүрүп, улустын куучындарын магнитофонго бичип алала, радиоло куучындатканда, улус оны сүрекей јилбиркеп угуп јат. Майманын радиогазединин јетирүлерин угарын јурт јаткан улус сүрекей сүйүп, оны сакып турат.

Радиогазеттин редакторынын болушчылары көп. Аймактын берилтелеринде хозяйстволордын ла предприятиелердин башкараачылары, специалисттери, производствонын озочылдары, партийный ла комсомольский организациялардын качылары турушкылайт.

Јаскы ишти бийик чындыйлу өткүргени, кырада ла өлөн чабар јерде удобрение тузаланганы ла өскө дө иштер керегинде станциянын хозяйствозынын Кировский отделениезинин алдындагы управляющийи куучындаган. Кызыл-Өзөктөги совхозтын Кара-Суудагы фермазынын управляющийи Майдорова Г. Н. кормоцехтин ижинин ченемели керегинде сүрекей јарт куучындаган. Азырал белетеер пландарды бүдүреринде коммунисттердин учуры керегинде Кызыл-Өзөктөги совхозтын парткомынын качызы Нефедова Раиса Николаевна куучындаганын улус сүрекей јилбиркеп уккандар. Карымдагы совхозтын партбюрозынын качызынын заместителинин нөк. А. С. Зыковтын сүтти көптөдөри јанынан куучыны аймакта сүттин планын бүдүрерине сүрекей көп улусты көдүрген. Радиогазеттин берилтелеринде јашөскүримнин фестивалинен, аймактагы спартакиадалардан, художественный самодеятельностьтын көрүлеринен, аймактын агитбригадаларынын концерттеринен, үренчиктер иштейтен ле амырайтан лагерьлерден, пионерский сборлордон репортажтар көп болгон.

Берилтелерде једикпестерди ле јастыраларды критикалаган материалдар база көп болот. Темдектезе, 1971

жылда Кызыл-Өзөктөги совхозтын Кара-Суудагы фермазында уй саачылардын мөрөйи төзөлбөгөн болгон, иштин итогын көрөрин кичеебей турган, бытовоей комнатага килемји этпейтен, уй саачылар иштин итогын билбейтен. Бу једикпестерди критикалаган берилте болордо, фермада керек бир ле неделенин туркунына кубула берген. Бытовоей комнатаны түрген ремонтгон, иштин графиги тургузылган, мал азыраар рацион ло малчылардын молјулары чокумдалган, иштин итогын күнүн ле көрүп, јарлаары төзөлгөн.

Быјыл 6 июльда «Улуска килемји јок» деген радио-фельетон јарлалган. Анда 190 номерлү ПМК-нын башкараачылары строительдер јадар бир канча тура тудала, улуска керектү јазалдарды эдерин кичеебегенин критикалагандар. 27 июльда «Союзгадагы чылап сadyшпагар» деген берилтеде садучыларды тын критикалагандар. Бу берилтелердин кийнинде көп саба једикпестерди түрген јоголткондор.

Радиоберилтени эки кижии өткүрип јат. Олордын бирүзи радиоорганизатор нөк. Жданов, экинчизи Маймадагы јурт Советтин председатели нөк. Л. В. Ошлакова.

Материалдарды кичеенип белетегени, ол башка-башка темалу болгоны, берилтени өткүреринде эки дикторло коштой, көп специалисттер, аймактын ады-јолы јарлу ла тоомјылу улузы, производствонын озочылдары турушканы радиогазетти јилбүлү ле тоомјылу эдип јат.

«Знамя коммунизма» деп радиогазет аймакта тоомјылу орган, аймактын улузы оны мактап, кажы ла берилтени угарга сакып турулар.

Г. ТАНКОВА.

ИМПЕРИАЛИЗМНИНГ ЛЕ РЕАКЦИЯНЫН КОРОНДУ ЈУУ-ЈЕПСЕЛИ

(национализмнинг реакционный учуры керегинде)

Калганчы өйдө СССР ле өскө дө социалистический ороондор эткен баштанкайы ла олор бойлоры эрчимдү турушканы ажыра телекейдеги климат жылый берди, уур-күч айалга жымжады, башка-башка социальный стройлу госуударстволор амыр-энчү коштой турар ленин-ский ээжи женип туру.

Je оныла коштой капитализмнин ле социализмнин ортодо идеологический тартыжу там тыгый берди.

«Буржуазный идеологтор, буржуазиянын пропаган-дазы социализмге ле коммунистический движениеге удурлашкан тартыжуда националистический кылык-жан-дарга, анчадала антисоветизмге тын жөмөнип жадылар» деп, КПСС-тин XXIV съездине партиянын Төс Комите-динин Отчетный докладында айдылган. Олор ненин учун национализмге жөмөнип турганын жартаарга наци-онализмнин кебер-бүдүмин шиндеп көрөли.

Национализм дегени — буржуазиянын идеологиязы, политиказы ла социальный психологиязы. Сл нацио-нальный керектерде буржуазиянын общественный идея-лары, ээжи-жандары, политический лозунгтары, көрүм-шүүлтези, жылбүлери ажыра илеленип јат.

Буржуазный национализм капиталистический об-ществодо табылган. Je буржуазиянын идеологторы бур-жуазиядан озо болгон идеологиядагы национальный су-рактан буржуазиянын классовый жылбүлерине јарага-дый немелерди алган. Темдектезе, национализмнин иде-ологиязынын төс кебер-бүдүми — башка-башка тилдү, жадын-жүрүмдү ле јанду улусты өштөштирери — буржу-азный общество төзөлгөлөктө табылган.

Национализм мўргўўлле жуук колбулу. Кандый ла кудай жангын жандап турган улус бойын тынзынып, өскө укту улустан бийик көрүп, өскө жанду улусты жамандаары жебрен өйдө табылган. Андый неме ончо мўргўўлдерде: православный, католический, магометанский, мусульманский, буддийский ле өскө дө мўргўўлдерде эмдиге бар.

Национализм расизмнинг теориязынан бойына бир эмести база алган. Расизм национализмнен озо, рабобладельческий стройдо табылган. Национализм кажы бир нация эмезе ук албаты өскөлөринен бийик, артык деп айдып турган болзо, расизм улустын биологический бүдүми (чырайы, чачы, терезинин өңи, көстин оборы, сыны ла өскөзи де) аңылу башка болгоны улусты түңгей эмес эдип јат деп айдат. Андый «практиканы» немецкий фашисттер өткүрип, «јабыс» расалу албатыларды кырып өлтүргендер, андый шүүлтени американский расисттер, сионисттер јайып турулар. Олор андый политика ажыра өскө расалу албатыларды кулданып, күчин јигилейт.

Националисттердин шүүлтелери ле болзо, нациялар ортодо өштөжөри, өскө укту албатылар бой-бойлорын јаман көрөри ак-јарыкта кижии табылардан ала баштадала, кижиликтин бастыра историязы туркунына улажып келген, кажы ла кижии энеден чыгардан ала жангыс ла бойын кичеер, өскө улусты јаман көрөр болуп бүткен.

Империализмнинг идеологторы социализмге удурлашкан идеологический тартыжу өткүрерде албатылардын националистический психологиязын көңжидип јадылар.

Национализмнинг психологиязы дегени — ол нациялар ортодо колбуларда бир канча јаман керектер: жангыс ла бойынын нациязын эмезе угын тынзынып улуркадары, өскө укту улусты эмезе бойынан өскө бастыра нацияларды јабыс көрүп кыйыктаары. Национализмнинг

психологический ууламжыларынын бирүзи — өскө укту албатыларды жаман көрүп, олардын жагдаган жагын, жадын-жүрүмин, кылык-жагын жамандаары ла оларго өчүркеери.

Национализм жүзүн-башка бүдүмдү болуп јат. В. И. Ленин оок буржуазиянын национализми ле јаан буржуазиянын национализми бар, базынчыктаткан нациянын ла бийлеген нациянын национализми бар деп айдып туратан.

Оокбуржуазный национализмди кезикте бачым таныырга да күч. Ненин учун дезе, ол ончо албатылар тен-түңгей деп тилле айдып тура, чын керекте бойынын нациязын артыксынып, өскө укту улусты билдирбезинен кыйыктап турар. Ого үзеери ол бойынын албатызынын јилбүүлери корулап турганыла бөктөнип јат.

Јаан буржуазиянын национализми канду-казыр, каршулу керектерле, реакционный ууламжылу болгоныла аңыланып јат. Онын учун оны таныырга јенгил. Јаан буржуазиянын национализми элден ле озо национальный ла өскө јерлердеги рынокторды блаажарында, конкурентный тартыжуда национальный јилбүүлерди тузаланарында көрүнип јат.

«Базынчыктаткан нациянын кажы ла буржуазный национализмде базынчыка удурлашкан текшидемократический учур бар. Шак андый учурды бис айдари јок јөмөп јадыс» — деп, Ленин «Нациялардын бойы башкарынар правозы керегинде» деп ижинде бичиген (В. И. Ленин. Соч. толо јуунтызы, 25 т., 275—278 стр.). Базынчыктаткан нациялардын национализмде бар мындый демократический элементтерди пролетариат бойынын тартыжузында да тузаланар арталу деп, В. И. Ленин темдектеген. Је мында јастырбаска кичеер керек, ненин учун дезе базынчыктаткан нациялардын национализмде демократический ле антидемократический элементтерди ылгаштырарга күч деп, Ленин јакып туратан. Базынчыктаткан нациялардын на-

ционализмде демократический элементтер барына
jöпсинип тура, национализмди мактаарга jарабас. Мын-
да билдирер-билдирбес башказы барын билер керек,
андый башказын ундыган революционерлер көп учу-
ралдарда jастыра jолго туруп jадылар деп, Ленин ай-
дып туратан.

Базынчыктаткан нациянын национализми бойынын
социальный бүдүмиле, анайда ок идеологический учуры-
ла чүмдү болуп jат. Мында национальный jайымнын
идеялары ла класстар эптү-jөптү болоры керегинде
оокбуржуазный jастыра шүүлтелер кожулыжып jат. Ол
бойынын социально-политический ууламjызын классо-
вый ла политический ийделер кандый болгонына келиш-
тире кубултып jат. Кезикте онын төс учурын ондоорго
до күч боло берет.

Албаты-jоннын политический өзүми jабыс бөлүги-
нин оокбуржуазный националистический шүүлтелерин
буржуазия бойынын амадуларына тузаланып, ишкүчи-
ле jаткандар ортодо бойынын камаанын тыгыдып, на-
ционалистический кылыктарды көнжидет. Буржуазный
национализм анчадала оок буржуазиянын ортозында
элбеде jайылат. Онызы керегинде В. И. Ленин мынай-
да бичиген: «Ороон канча ла кирези тын сондогон бол-
зо, анда jер ижинде оок, чачыны хозяйстволор, озогы
сондогон жүрүм, национальный jанынан тынзынатаны,
национальный jанынан бойын өрс көдүрөтени анча ок
кирези тын болор» (В. И. Ленин, 41 т., 168 стр.).

Je национализмнин кебер-бүдүми жүзүн-башка да
болзо, оlorдын учуры jагыс: башка-башка нациялар-
дын ла ук албатылардын ишкүчиле jаткандарын баш-
ка-башка эдип бөлиирге националистический идеология-
ны тузаланары.

Национализм улустын jадын-jүрүмиле колбулу бо-
луп турганын, онын абыдына көп улус белен кире бе-
ретенин ажаруга алып, антикоммунисттер оны jөмөп,
оны тыгыдарга албадангылайт. Оныла коштой нацио-

нализмнин бир кебери бар болгонынан улам онын өскө кебери табылар аргалузын олор база билер. Темдек-тезе, јербойындагы национализмнен улам кезикте национализмнин экинчи кебери — шовинизм табылар аргалу, анайда ок шовинизм бар болзо, јербойындагы национализм де табылардан маат јок.

Марксисттер-ленинецтер буржуазный национализмге удурлаштыра чындык пролетарский социалистический интернационализмди тургускылайт.

«Буржуазный национализм ле пролетарский интернационализм — капиталистический телекейдин эки улу классовой лагерьлеринин качан да јөпсинишпес эки лозунгы болуп, эки политика (онон болгой: национальный суракта эки көрүм-шүүлте) болуп јадылар» — деп, В. И. Лениннин айткан сөстөри бастыра коммунистический движениенин программный ээжилери боло берген (В. И. Ленин, 24 т., 123 стр.).

Пролетарский интернационализм — ишмекчи класстын идеологиязы, политиказы, морали ле социальный психологиязы.

Капиталистический обществонын бойында, өскө социальный өзүмле кожо, историяда качан да болбогон јангы керек — индустриальный ишмекчилердин психологиязы ла санаа-шүүлтези төзөлгөн. Бастыра нациялардын ла ук албатылардын ишмекчилеринин социальный айалгалары түнгей боло бергени пролетариат бирлик күүн-санаалу, бирлик идеологиялу, моральду ла социальный психологиялу болорын јеткилдеген. Пролетарский интернационализм революционный ишмекчи класстын классовой бирлик күүн-санаазы болуп, ишмекчи движениенин бойында төзөлгөн. Марксизм-ленизмнин классиктери дезе оны чокум идеология эдип өскүрип байгыскандар.

«Бастыра ороондордын пролетарийлери биригери кыйалта јок керектү, ненин учун дезе, ишмекчилерди бийлеп турган капиталисттердин классы јангыс ороондо

бийлеп турганына болорзынбай јат... Шак онын учун капиталисттердин классына удурлашкан тартыжуда орус ишмекчининг нөкөри ишмекчи немец, ишмекчи поляк, ишмекчи француз болуп јат. Анайда ок орус ишмекчининг өштүзи орус, поляк ла француз капиталисттер болуп јадылар» — деп, В. И. Ленин бичиген. (В. И. Ленин, Соч., 2 т., 97—98 стр.).

Пролетарский интернационализм — јангыс ла коммунистический ле ишмекчи партиялардын идеологиязы ла политиказы эмес. Ол бастыра ороондордын буржуавиязыла тартыжуда ишмекчи класстын телекейлик бирлик күүн-сагышту болгоны.

Пролетарский интернационализм — ишмекчи класстын национальный отрядтары бой-бойларынын ортодо, социалистический нациялардын ла ук албатылардын ортодо колбулардын теориязы ла практиказы болуп јат. Ишмекчи класстын национальный отрядтары өмөлөжип кожо иштеерин төзөөрдө, социалистический нациялар ла государстволор экономический ле культурный јанынан өмөлөжип кожо иштеерде, јүзүн-башка јаан сурактар тура берип јат. Пролетарский интернационализм бастыра ол сурактарды бирлик шүүлтеле, бирлик амадула бүдүрерин јеткилдеп, ишмекчи класстын бастыра национальный отрядтарынын күүн-табы ла тартыжузы бирлик болорын јеткилдеп јат. Пролетарский интернационализм — ишмекчи класстын амадулары јенери учун јайымданар тартыжуда бастыра ороондордын ишмекчилери өмө-јөмөлө туружары, революционный ишти бириктире башкарары болуп јат.

Пролетарский интернационализмнин теориязынан ла практиказынан кыйа баспай турган Советский Союзтын ла социалистический најылыктын ороондорынын ижи ле јүрүми национализм үргүлјиге тирү јүрер деп антикоммунисттердин айдып турганын туй согуп јат.

Калганчы өйдө Советский Социалистический Республикалардын Союзы төзөлгөнinin 50 јылдыгыла

колбой «Албатылардын најылыгы» орденле кайралдалган союзный ла автономный республикалардын, автономный областтардын ла национальный округтардын ишкүчиле јаткандарынын чыгартылу улузынын торжественный јуундарын өткүрери, ол јуундарда КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозынын члендери ле кандидаттары, өскө дө башкараачы ишчилери туружары бийик патриотический ле интернациональный учурлу керек болуп јанжыга берди.

СССР-де национальный колбуларды шовинизмге бадалган Маонын группазынын јабарлап турганын бистин орооннын ишкүчиле јаткандары туй согуп турулар. Бойынын идейный өштүлеринин — маоисттердин, сионисттердин ле өскө дө реакционерлердин каршулу кылыктарына удурлажа тартыжарын бистин орооннын албатызы бир де эмеш уйадатпай јат.

Је кандый ла айалгада буржуазиянын националистический кылыктарын јангыс ла чындык интернационалисттер туй согуп чыдаарын бистин албаты јакшы билп јат.

Кажы ла советский кижин интернациональный күүнтапту болорына марксистско-ленинский теорияны тереңжиде үренип алганы ажыра, идеологический ишти тынгытканы ажыра једип алат.

(Учы келер номерде).

Г. А. КОРДЭНСКИЙ,
исторический наукалардын кандидады.

НАЈЫЛЫК ТУШТАЖУНЫН ИТОГТОРЫ

(методический шүүлтелер)

Социалистический ороондордын коммунистический ле ишмекчи партияларынын башкараачыларынын Крымда болгон туштажузы телекейлик жүрүмде јаан учурлу политический керек болуп јат. Бу туштажу амыр-энчү ле албатыларга јеткер јок болоры учун, демократия, национальный јайым ла социальный ичкери сзүм учун тартыжуга јаан кожулта эткен.

Агитаторлор ло политинформаторлор, бу туштажуга учурлаган куучын-беседалар өткүрип, онын учурын улуска јартаарда, мындый сурактарга ајару эдер учурлу.

Калганчы өйлөрдө телекейде айалга јымжап, амыр-энчү ле јеткер јок болоры тыгып турганы социалистический најылыктын бирлиги ле олордын ийде-күчи тыгып турганынын, олордын јөптөжип өткүрип турган политиказынын шылтузы болуп јат.

Социалистический ороондордын — Болгариянын, Венгриянын, ГДР-дин, Монголиянын, Польшанын, Румыниянын, Советский Союзтын ла Чехословакиянын коммунистический ле ишмекчи партияларынын Крымда болгон туштажузынын итогторын КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы бийик баалаган. Бу туштажу социалистический најылыктын албатылар ортодо айалгазын ла карындаштык партиялардын бирлигин там тыгыдарында, социалистический госуларстволордын өмөлөжип кожо иштеерин ле политиказын јөптөжип өткүрерин элбедеринде сүрекей јаан учурлу болгон. КПСС-тин Политбюрозы Л. И. Брежневке баштаткан КПСС-тин делегациязынын бу туштажуда өткүрген ижин сүрекей јарамыкту деп көргөн.

Социалистический ороондордын коммунистический ле ишмекчи партияларынын башкараачыларынын бу мынайда туштажып, јаан учурлу сурактар аайынча шүүлтелерин угужып, јөптөжөри өйдөң өйгө өдүп, сүре-кей јаан тузалу болуп турганын јартап айдып берер керек.

Агитаторлор ло политинформаторлор кезикте мын-дый сурак бергилейт: «соок јуудан» мойноп, айалганы јымжадарына бурылта неден улам болгон?» Бу сурак-ка карууны калганчы јылдарда болгон керектер берет: СССР-дин ле социализмнин өскө дө карындаштык оро-ондорынын ийде-күчи тынгыганы, оноң улам телекейде ийде-күчтердин айалгазы социализмге тузалу болуп кубулганы, социалистический најылыктын бирлиги ты-нгыганы, олор тышјанындагы ленинский политиказын јөптөжип өткүрип турганы.

Бу шүүлтени айдып тура, СССР-дин ле өскө дө со-циалистический ороондордын тышјанындагы политика-зынын чокум једимдерин көргүзөр керек: Вьетнамда јууны токтотконы, ГДР-ди телекейде тен-түңей госу-дарство деп јаратканы, Чехословакия ла ФРГ ортодо колбуларды аайлаганы, Кубанын телекейде айалгазы тынгыганы, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы Л. И. Брежневтин ФРГ-ге, США-га, Францияга јаан тузалу јоруктап јүргени, Европада јеткер јок бо-лоры ла өмөлөжип кожо иштеери аайынча Јуун једим-дү башталганы.

Анчадала Л. И. Брежневтин США-га јоруктап јүр-генинин учурын јартаар керек. Советско-американский туштажу-куучындар тушта көп документтерге кол сал-ганы — ол Советский Союзтын эрчимдү өткүрип тур-ган ленинский политиказынын шылтузы, јүзүн-башка социальный стройлу госуударстволор амыр-энчү коштой турар аргалу деген ленинский ээжинин јенүзи. Бу јөп-төжүлөр ле договорлор СССР-дин ле США-нын орто-зында кажы ла јанына тузалу иштерди узак өйгө кожо

өткүрерин жеткилдеп, телекейде айалганы жымжадарына
јаан жөмөлтө эдип јат.

Јер-телекейде политический айалганын жылыырын
социализмнин карындаштык ороондоры узак өйгө улал-
ган уур-күч тартыжунын шылтузында жеткилдегендер.
Бу једимдерди тыгыдарга ла телекейде бек амыр-энчү
болорын жеткилдеерге эмди де јана баспастан тарты-
жар керек.

Социалистический ороондор бастыра телекейде ай-
алганы жымжадары учун мынан да ары тартыжарга
амадап тургандарын Крымда болгон туштажу көргүсти.
Бу амадуга једерине текшиевропейский Јуун једимдү
божогоны, политический айалгала коштой военный ай-
алга жымжаганы, империалистический агрессиядан улам
табылган јеткерлү керектерди јоголтконы јаан тузалу
болор эди. Антиимпериалистический ийде-күчтердин
бирлигин ле амыр-энчүни тыгыдарына быјыл октябрь
айда Москвада ачылатан амыр-энчү сүүчи ийде-күчтер-
дин Бастырателекейлик конгрези јаан жөмөлтө эдер.

Социалистический ороондор элден ле озо мындый
задачаларды бүдүрерин некеп турулар:

— Индокитайдын албатыларына салым-јүрүмин
бойлоры аайлаар арга берип, бастыра Индокитайда бек
амыр-энчү болорын жеткилдеер;

— Јуук Күнчыгыштагы јаан јеткерлү айалганын
аайына чыгып, бу јеткерди јоголтор;

— Азияда јеткер јок болорын смс-јсмөлө жеткилдеер.

Бу амадуларга једерге сүреен күч деп, јартын айдар
керек. Империалистический реакция коркушту удурла-
жар, социализмнин ороондорынын өткүрип турган иш-
терин үзерге албаданар. Онын учун јаантайын серге-
лен болуп, реакциянын «соок јууны» орныктырарга
турган кылыктарын улам туй чаап турар керек.

Крымда болгон туштажунын учурын јартап тура,
бу туштажу социалистический ороондордын најылыгы,
бирлиги, кожо иштеери ле телекейде политиказын јөп-

төжип өткүрери там ла тыгып ла элбеп турганын көргүскенине аяру эдер керек.

Экономический жанынан болуш жетирижер Советтин члендери болуп турган бу ороондордын колбулары жылдан жылга элбеп, жаан албаты-хозяйственный сурактарды једимдү бүдүрер арга берип јат. Онызын бу мындый тоолор ло керектер керелейт.

— Калганчы 22 жылдын туркунына социалистический ороондордын промышленный производствозы 8 катапка шыдар көптөгөн;

— социалистический ороондор электронно-вычислительный техника жанынан кожо иштеп, жаан тузалу бир канча жаңы машиналар эдип алгандар;

— 1964 жылда «Најылык» деп нефтепровод тудулган, оныла Советский Союзтан нефть карындаштык ороондорго барып јат;

— Болгария, Венгрия, ГДР, ПНР, СРР ле СССР бистинг орооннын јеринде (Усть-Илимнин жанында) жылына 500 мун тонна чаазын эдер комбинат тудары керегинде јөптөжү тургузылган.

СЭВ-тинг ороондорынын кожо өткүрип турган ижи керегинде материалды СЭВ-тинг бу јуукта өткөн XXVII сессиязынын ижи керегинде јетирүлерден аларга јараар.

Социалистический ороондор идеология ла политиковоспитательный иш жанынан бирлик ууламјыла иштеерин биза тыгыдып турулар. Ненинг учун дезе, телекейде марксизм-ленинизмди үренип билип аларга, социалистический строителствонын ченемелин билерге турган улустын тоозы там ла көптөп јат. Экинчи жанынан, антикоммунизмнин идеологторы бойларынын каршулу иштерин тыгыдып, социализмди, коммунизмди јабарлаарын элбедип турулар, олар бу амадузына сионистский ле националистический организацияларды, јүзүн-башка радиостанцияларды тузаланып јат.

Куучын-беседада Пекиннин башкараачыларынын каршулу кылыктарын база јартаар керек. Эмди олар

бастыра сурактар аайынча социализмнин өштүлери болуп турганы, олар марксизмнен-ленинизмнен чек мойноп салганы жарт. Олар «Текши рынокты», НАТО-ны Советский Союзка тукурып жат, ООН-до Кытайдын чыгартылу улустары көп учуралдарда фашистский Португалияны, Түштүк Африканын расисттерин жөмөп жат. Кытайдын башкараачылары Советский Союзты жабарлап, оны өскө социалистический ороондорло өөркөштирерге албадангылайт.

Китай керегинде бистин госуударствонун ууламжызы чокум-жарт: Советский Союз КНР-ле тузалу жөптөжү-куучындар өткүрерине белен. Же ондый куучындар өткүрерге Кытайдын башкараачылары бистин суверинитетти тооп, бистин ичканыстагы керектериске киришпей, социалистический ороондорго каршулу кылыктарын токтодор учурлу.

Телекейлик социалистический системаны тынгыдары, социалистический нажылыктын түрген өзүми телекейде амыр-энчүни тынгыдар, кижиликтин ичкери өзүмин түргендедер эн жаан учурлу арга болуп жат деп, социалистический ороондордын коммунистический ле ишмекчи партияларынын башкараачыларынын Крымда болгон нажылык туштажу тушта айдылган.

Онын учун кажы ла социалистический орооннын ишкүчиле жаткандары элден ле озо бойынын ороонынын экономикасын тынгыдарына бастыра ийде-күчтерин салып иштегени бу керекке жаан жөмөлтөзин жетирер деп жартаар керек.

С. НИКОЛАЕВ.

КПСС-тин ЖӨПТӨРИН ЛЕ ДОКУМЕНТТЕРИН ҮРЕНЕРИ КЕРЕГИНДЕ

(политшколдордын ла кружоктордын пропагандисттерине
болушту материал)

КПСС-тин Төс Комитединин апрельский Пленумынын материалдарын келер үредүлү жылда партийный ла комсомольский политический үредүнийн бастыра системазында үренер. Бу материалдар аайынча баштамы политшколдордо ло марксизм-ленинизмнин төзөлгөлөринин школдорында эки занятие, теоретический семинарларда бир занятие өткүрерге јараар.

Занятиени канайда өткүрерин партийный организациялар бойлоры анылагылаар. Темдектезе, баштапкы занятиедө КПСС-тин телекейдө өткүрип турган ижи керегинде текшилей көргөн (обзорный) лекция эделе, экинчи занятиедө угаачыларла куучын-беседа өткүрерге јараар; эмезе эки занятиенин экилезин пропагандисттин куучыныла баштайла, учында беседа өткүрерге јараар. Теоретический семинардын угаачыларына ла танынан план аайынча үренип тургандарга теоретический конференция өткүргени јакшы болор эди.

Партийный үредүнийн системазынын бастыра программанын үренер тушта КПСС-тин албатылар ортодо өткүрип турган ижи керегинде документтерди элбеде тузаланар керек. КПСС-тин Төс Комитединин апрельский Пленумынын материалдарын јартаарына албаты-калыктын ортозында өткүрип турган јартамалду иштин ончо кеберлерин тузаланарга кичеенер керек.

«КПСС-тин Төс Комитединин апрельский (1973 ј.) Пленумы партиянын XXIV съездинин жөптөрүн жүрүмдө бүдүрери јанынан албатылар ортодо өткүрип турган ижи керегинде» деп теманы үренери јанынан методический шүүлтелер:

Пропандисттин куучынын планы

1. КПСС-тин XXIV съезди жараткан амыр-энчү Программанын төс шүүлтелери.

2. Телекейлик социализмнин туружын тыгыдары ла социалистический ороондорло кожо иштеерин элбедип өскүрери жанынан КПСС-тин ижи.

3. Амыр-энчү коштой турарын жүрүмде өткүрери учун, «соок жуудан» мойноп, айалганы жымжадарына бурулары учун КПСС-тин тартыжузы.

4. Советский улустын мергендү ижи — СССР-дин экономический ле коруланар ийде-күчин тыгыдарынын, онын телекейде турган аайын там бек эдеринин төс аргазы.

Литература:

КПСС-тин XXIV съездинин материалдары. М. Политиздат, 1971 ж. 4—31, 191—196 стр. Алтай тилле: Горно-Алтайск, 1971 ж. 5—41, 233—241 стр.

Партиянын XXIV съездинин жөптөрүн бүдүрери жанынан КПСС-тин Төс Комитединин телекей ортодо өткүрип турган ижи керегинде. КПСС-тин Төс Комитединин 1973 ж. 27 апрельде жарадылган жөби. «Правда», 1973 ж. 28 апрельде, «Партийная жизнь», 1973 ж., 9 №; алтай тилле: «Алтайдын Чолмоны», 1973 ж. 4 майда.

Брежнев Л. И. Советский Социалистический Республикалардын Союзынын беженжылдыгы керегинде. КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин Верховный Советинин ле РСФСР-дин Верховный Советинин 1972 жылда 21 декабрьда кожо өткүргөн торжественный жуунында эткен доклад. М. Политиздат, 1972 ж. III раздел; алтай тилле: Горно-Алтайск, 1973 ж., III бөлүк.

Брежнев Л. И. 1 майга учурлаган торжественный митингте айткан куучын. «Правда», 1973 ж.,

2 майда; алтай тилле «Алтайдын Чолмоны»,
4 майда.

Устинов Д. Ф. Ленинизм коммунизмге јол јары-
дат. Москвада, В. И. Лениннин чыккан кўни-
нен ала 103 јылдыгына учурлаган торжест-
венный јуунда эткен доклад. «Правда»,
1973 ј. 21 апрельде, II раздел; алтай тилле:
«Алтайдын Чолмоны», 1973 ј. 24 апрельде.

Л. И. Брежневтин США-га јоруктап јүргени. Ва-
шингтондо официально уткыганы. «Правда»,
1973 ј. 19—30 июньда.

Советский республикалардын бирлик билезинде. Ка-
захский ССР-ге «Албатылардын најылыгы» орден тут-
турганы. Л. И. Брежневтин доклады. «Правда», 1973 ј.
16 августта.

Бирлик стройдо јангы јенүлерге. Украинский ССР-ге
«Албатылардын најылыгы» орден туттурганы. «Прав-
да», 1973 ј., 27 июльда.

К о ж у л т а л и т е р а т у р а

Амыр-энчүнин ле социализмнин ленинский уулам-
јызыла. 1973 ј., 29 апрельде чыккан «Правда» газеттин
баштагы статьязы.

Чындык јолло, ленинский ууламјыла. КПСС-тин
XXIV съездинин экинчи јылдыгына. «Правда», 1973 ј.,
30 апрельде.

Сергеев Э. Амыр-энчүнин ле социализмнин куй-
агы. «Агитатор», 1973 ј. 6 №; алтай тилле: «Алтайдын
Чолмоны», 1973 ј. 12 майда.

Бешјылдыкка сенин эткен кожултан. «Агитатор»,
1973 ј. 5 №, 2—5 стр.

Бис коммунистический иштин јенүзине келерис!
«Агитатор», 1973 ј., 7 №, 3—5 стр.

БАЖАЛЫКТАР

Парткомдордын ижин жарандылар	1
Аш жуунадары — жаан учурлу задача	6
Государствого сүт садарынын кемин бийиктедер	9
Строительный иштердин тебүзин тыгыдар	13
Майма куучындап туру	17
Империализмнин ле реакциянын коронду жуу-жепсели	22
Найылык туштажунын итогторы	29
КПСС-тин жөптөрүн ле документтерин үренери керегинде	34

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

АН 10171. Подписано к печати 10/IX 1973 г. Формат 70X108 1/32.

Объем п. л. 1, 125. Усл. п. л. 1,57. Учет.-изд. л. 1,55.

Заказ 3475. Тираж 954 экз. Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44. Горно-Алтайская
типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча